ДИРЕКТИВА 2012/13/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА **от 22 май 2012 година** ***относно правото на информация в наказателното производство***	**Наименование на действащите актове от българското законодателство / проекта на законодателен акт, с който се въвеждат изискванията на Директива 2012/13/ЕС относно правото на информация в наказателното производство** **НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **ЗАКОН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ** **ЗАКОН ЗА МИТНИЦИТЕ** **ЗАКОН ЗА ВОЕННАТА ПОЛИЦИЯ** **ЗАКОН ,ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ“** **ЗАКОНА ЗА ЕКСТРАДИЦИЯТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ** **ЗАКОН ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ** **ИНСТРУКЦИЯ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ИНСТРУКЦИЯ № 8121З-78 ОТ 24 ЯНУАРИ 2015 Г. ЗА РЕДА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ЗАДЪРЖАНЕ, ОБОРУДВАНЕТО НА ПОМЕЩЕНИЯТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ЗАДЪРЖАНИ ЛИЦА И РЕДА В ТЯХ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ** **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС**	**СТЕПЕН НА СЪОТВЕТСТВИЕ**
Член 1 **Предмет** С настоящата директива се установяват правила относно правото на информация на заподозрените лица или на обвиняемите относно техните права в наказателното	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 1а.** (Нов – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) (2) (Нова – ДВ, бр. 18 от 2024 г.) Кодексът въвежда изискванията на Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ,	**Пълно**

производство и относно обвинението срещу тях. С нея също се установяват правила относно правото на информация на лицата, за които е издадена европейска заповед за арест, относно техните права.	L 142/1 от 1 юни 2012 г.).	
Член 2 **Приложно поле** 1. Настоящата директива се прилага от момента, в който лицето бъде уведомено от компетентните органи на държава-членка, че е заподозряно или обвинено в извършването на престъпление, до момента на приключване на производството, което означава окончателното решаване на въпроса дали заподозряното лице или обвиняемият е извършил престъплението, включително, когато е приложимо, производството по определяне на наказание и приключването на процедурите по обжалване.	**НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС** **Част първа** **Глава втора** **ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ** Право на защита **Чл. 15.** (3) Съдът, прокурорът и разследващите органи разясняват на лицата по ал. 2 техните процесуални права и им осигуряват възможност да ги упражняват. **Глава седма** **ОБВИНЯЕМ** **Раздел I** **ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ** Права на обвиняемия **Чл. 55.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 110 от 2020 г., в сила от 30.06.2021 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 18 от 2024 г.) Обвиняемият има следните права: да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; да представя доказателства; да участва в	**Пълно**

2. Когато законодателството на държава-членка предвижда възможността за налагане на санкция за леки нарушения от орган, различен от съд с компетентност по наказателни дела, и когато налагането на такава санкция може да бъде обжалвано пред такъв съд, настоящата директива се прилага единствено за производството по обжалване пред този съд.	наказателното производство; да прави искания, бележки и възражения; да се изказва последен; да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, и да има защитник. Обвиняемият има право на правна помощ, както и да му бъде предоставена информация за условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ. Обвиняемият има право защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право. Искания, бележки, възражения, както и обжалване на актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, могат да бъдат извършвани по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис. (2) (Нова - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият има право да му бъде предоставена обща информация, улесняваща неговия избор на защитник. Той има право свободно да осъществява връзка със защитника си, да се среща насаме с него, да получава съвети и друга правна помощ, включително преди започване и по време на провеждане на разпита и на всяко друго процесуално действие с участие на обвиняемия. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Подсъдимият има право и на последна дума. (4) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.04.2011 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2014 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняем, който не владее български език, има право на устен и писмен превод в наказателното производство на разбираем за него език. На обвиняемия се предоставя писмен превод на постановлението за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на обвинителния акт, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция и на решението на касационната инстанция. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права. **ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС** **§ 1.** В чл. 55 се правят следните изменения и допълнения:	

	1. Алинея 1 се изменя така: „Чл. 55. (1) Обвиняемият има следните права: 1. да получи писмена и устна информация за правата си в наказателното производство; 2. да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; 3. да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; 4. да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; 5. да представя доказателства; 6. да участва в наказателното производство; 7. да прави искания, бележки и възражения; 8. да се изказва последен; 9. да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси; 10. да има защитник; 11. защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право; 12. да получи правна помощ, както и да му бъде предоставена информация за условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 13. да получи устен и писмен превод, ако не владее български език при условията на ал. 4; 14. да бъде информиран за мерките за неотклонение, които могат да бъдат взети спрямо него, продължителността на задържането по чл. 64, ал. 2, на задържането под стража, съгласно чл. 63, ал. 4 и на домашния арест, както и за правото му на обжалване на задържането и за реда и условията за изменението му; 15. да бъде уведомен за последиците от неявяването му без уважителни причини пред съответния орган на досъдебното производство или пред съда, и възможността съгласно чл. 206 и чл. 269, ал. 3 досъдебното	

	производство да се проведе или съдът да разгледа делото в негово отсъствие; 16. да бъде уведомен, че искания, бележки, възражения, както и обжалване на актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, могат да бъдат извършвани и по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис.“ 2. Алинея 4 се изменя така: „(4) Обвиняем, който не владее български език, има право незабавно да получи устен превод в наказателното производство на разбираем за него език. На обвиняемия в разумен срок се предоставя писмен превод на акта за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на постановлението на прокурора по чл. 63, ал. 6, на обвинителния акт, на частната тъжба и на разпореждането по чл. 252, ал. 4, на разпореждането по чл. 247в, ал. 1, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция, на решението на касационната инстанция, на актовете на съда и на прокурора за спиране и за прекратяване на наказателното производство, на одобреното от съда споразумение и на определението по чл. 382, ал. 7, на решението по чл. 378, ал. 4, на предложението за прилагане на принудителни медицински мерки и на съдебното определение по чл. 431, ал. 1. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права.“	
Член 3 **Право на информация относно правата** 1. Държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите се предоставя		**Пълно**

незабавно информация относно най-малко следните процесуални права, както се прилагат съгласно националното право, с цел да се позволи ефективното им упражняване: а)правото на достъп до адвокат; б)всяко право на безплатна правна консултация и условията за нейното получаване; в)правото на информация относно обвинението в съответствие с член 6; г)правото на устен и писмен превод; д)правото да запазят мълчание. 2. Държавите-членки гарантират, че информацията, предвидена в параграф 1, се предоставя устно или писмено, на прост и достъпен език, като се отчитат специфичните потребности на заподозрени лица или обвиняеми в уязвимо положение.	**§ 1.** В чл. 55 се правят следните изменения: 1. Алинея 1 се изменя така: „(1) Обвиняемият има следните права: 1. да получи писмена и устна информация за правата си в наказателното производство; 2. да научи за какво престъпление е привлечен в това качество и въз основа на какви доказателства; 3. да дава или да откаже да дава обяснения по обвинението; 4. да се запознава с делото, включително и с информацията, получена чрез използване на специални разузнавателни средства, и да прави необходимите извлечения; 5. да представя доказателства; 6. да участва в наказателното производство; 7. да прави искания, бележки и възражения; 8. да се изказва последен; 9. да обжалва актовете, които накърняват неговите права и законни интереси; 10. да има защитник; 11. защитникът му да участва при извършване на действия по разследването и други процесуални действия с негово участие, освен когато изрично се откаже от това право; 12. да получи правна помощ, както и да му бъде предоставена информация за условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 13. да получи устен и писмен превод, ако не владее български език, при условията на ал. 4; 14. да бъде информиран за мерките за неотклонение, които могат да бъдат взети спрямо него, продължителността на задържането по чл. 64, ал. 2, на задържането под стража, съгласно чл. 63, ал. 4 и на домашния арест,	**Пълно** **Пълно**

	както и за правото му на обжалване на задържането и за реда и условията за изменението му; 15. да бъде уведомен за последиците от неявяването му без уважителни причини пред съответния орган на досъдебното производство или пред съда, и възможността съгласно чл. 206 и чл. 269, ал. 3 досъдебното производство да се проведе или съдът да разгледа делото в негово отсъствие; 16. да бъде уведомен, че искания, бележки, възражения, както и обжалване на актовете, които накърняват неговите права и законни интереси, могат да бъдат извършвани и по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис.“ 2. Алинея 4 се изменя така: „(4) Обвиняем, който не владее български език, има право незабавно да получи устен превод в наказателното производство на разбираем за него език. На обвиняемия в разумен срок се предоставя писмен превод на акта за привличане на обвиняем, на определенията на съда за вземане на мярка за неотклонение, на постановлението на прокурора по чл. 63, ал. 6, на обвинителния акт, на частната тъжба и на разпореждането по чл. 252, ал. 4, на разпореждането по чл. 247в, ал. 1, на постановената присъда, на решението на въззивната инстанция, на решението на касационната инстанция, на актовете на съда и на прокурора за спиране и за прекратяване на наказателното производство, на одобреното от съда споразумение и на определението по чл. 382, ал. 7, на решението по чл. 378, ал. 4, на предложението за прилагане на принудителни медицински мерки и на съдебното определение по чл. 431, ал. 1. Обвиняемият има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, когато има защитник и не се нарушават процесуалните му права.“	

Член 4 **Декларация за правата при арест** 1. Държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, се предоставя незабавно писмена декларация за правата. На лицата се дава възможност да прочетат декларацията за правата и им се позволява да я запазят през целия период на задържането им. 2. В допълнение към информацията, предвидена в член 3, декларацията за правата, посочена в параграф 1 от настоящия член, съдържа информация относно следните права, както се прилагат съгласно националното право:	**ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 19.** В Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 53 от 2014 г.; изм., бр. 98 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 56 и 61 от 2015 г., бр. 81, 97, 98 и 103 от 2016 г., бр. 13 от 2017 г.; Решение № 4 на Конституционния съд от 2017 г. – бр. 26 от 2017 г.; изм., бр. 58, 97 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 10 от 2018 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2018 г. – бр. 48 от 2018 г.; изм., бр. 55 и 77 от 2018 г., бр. 7, 17, 34 и 58 от 2019 г., бр. 60 и 85 от 2020 г., бр. 20 от 2021 г., бр. 22, 56 и 62 от 2022 г., бр. 48, 67 и 84 от 2023 г., бр. 18, 19, 33 и 70 от 2024 г. и бр. 52 от 2025 г.) се правят следните изменения и допълнения: 1. Член 72 се изменя така: „Чл. 72. (1) Полицейските органи могат да задържат лице: 1. за което има данни, че е извършило престъпление; 2. което след надлежно предупреждение съзнателно пречи на полицейски орган да изпълни задължението си по служба; 3. което показва тежки психични отклонения и с поведението си нарушава обществения ред или излага живота си или живота на други лица на явна опасност; 4. при невъзможност да се установи самоличността му в случаите и по начините, посочени в чл. 70;	**Пълно**

а)правото на достъп до материалите по делото; б)правото да бъдат информирани консулските власти и едно лице; в)правото на достъп до спешна медицинска помощ; и г)максималния брой часове или дни, за които заподозрените лица или обвиняемите могат да бъдат задържани, преди да бъдат изправени пред съдебен орган. 3. Декларацията за правата съдържа също така основна информация относно всички възможности съгласно националното право за обжалване на законосъобразността на ареста, получаване на преразглеждане на задържането, или отправяне на искане за условно освобождаване. 4. Декларацията за правата се изготвя на прост и достъпен език. Примерен образец на декларацията за	5. което се е отклонило от изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или от местата, където е било задържано като обвиняем в изпълнение на разпореждане на орган на съдебната власт; 6. обявено за издирване с цел задържане, както и по искане на друга държава във връзка с неговата екстрадиция или в изпълнение на Европейска заповед за арест; 7. установено като незаконно пребиваващо на територията на страната; 8. в други случаи, определени със закон. (2) В случаите по ал. 1 лицето може да бъде настанено в помещение за настаняване на задържани лица и спрямо него могат да бъдат взети мерки за лична сигурност, ако поведението му и целите на задържането налагат това. (3) В случаите на ал. 1 на задържаното лице незабавно при задържането се предоставя устно и писмено следната информация относно правата му: 1. правото му на достъп до адвокат; участието на защитник е задължително, когато задържаното лице е непълнолетно или страда от физически или психически недостатък, който му пречи да се защитава само; 2. правото му на правна помощ и условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 3. правото му на информация за престъплението, във връзка с което е задържано - в случаите по ал. 1, т. 1;	

правата се съдържа в приложение I. 5. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите получават декларацията за правата, написана на език, който те разбират. В случай че няма декларация за правата на съответния език, заподозрените лица или обвиняемите се информират устно за техните права на език, който те разбират. След това своевременно им се предоставя декларация за правата на език, който те разбират.	4. правото му на устен и писмен превод, в случай че лицето не владее български език; на задържаното лице се предоставя писмен превод на заповедта за задържане в разумен срок; 5. правото му да запази мълчание - в случаите по ал. 1, т. 1; 6. правото му на достъп до материалите, които са свързани със задържането и са от съществено значение за ефективно упражняване на правото на обжалване; 7. правото му за задържането да бъде уведомено лице, посочено от него, а в случай че не е български гражданин, и консулските органи на съответната държава; ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка; 8. правото му на медицинска помощ; 9. правото му да бъде информирано за продължителността на задържането, както и за правото му, реда и условията за обжалване на задържането му; 10. правото му на медицински преглед за оценка на общото му физическо и психическо състояние, който е неинвазивен, когато задържаното лице е непълнолетно; медицински преглед се извършва по инициатива на полицейските органи, когато са налице конкретни здравословни причини, на адвоката или на някое от лицата по чл. 74а, ал. 1-3; резултатите от прегледа се вземат предвид при последващо извършване на процесуални действия в наказателно производство, освен в неотложни случаи, когато това е единствена възможност за събиране и запазване на доказателствата; когато това се налага от обстоятелствата, се извършва и допълнителен медицински преглед;	

	11. правото му родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му по този закон, когато задържаното лице е непълнолетно; 12. правото му да бъде придружавано от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него при извършването на действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му, когато задържаното лице е непълнолетно; 13. правото му на защита на правото на личен и семеен живот - когато задържаното лице е непълнолетно; 14. правото му на специално отношение по време на задържането, когато задържаното лице е непълнолетно. (4) Информацията по ал. 3 се предоставя на задържаното лице на разбираем език и по разбираем начин, като се отчитат специфичните му потребности. Когато задържаното лице е непълнолетно, се дава и кратко разяснение за предстоящите действия, доколкото това е възможно при конкретните обстоятелства и за ролята на участващите в тези действия органи. (5) Полицейските органи предприемат незабавно всички необходими действия за ефективно осъществяване от задържаното лице на правото му по ал. 3, т. 1. (6) Задържаното лице има право да се среща насаме с адвоката си и да получава правни съвети. Адвокатът има право да участва във всички действия с участието на задържаното лице, да прави искания, бележки и възражения.	

	(7) Изключение от правото по ал. 3, т. 6 се допуска когато достъпът до материалите може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако това ще попречи на образувано наказателно производство или ще застраши националната сигурност. (8) Когато задържаното лице упражни правото си по ал. 3, т. 7, полицейските органи незабавно му предоставят възможност да осъществи връзка с посоченото от него лице, а консулските органи се уведомяват от полицейските органи чрез Министерството на външните работи. (9) Полицейските органи могат да не предоставят възможност за осъществяване на връзка с посоченото лице или да го направят на по-късен етап, когато това е абсолютно необходимо за защита на основни права или обществени интереси. (10) Решението за прилагането на ал. 7 и 9 се взема от полицейския орган като се мотивира в заповедта за задържане. (11) Задържаното лице може да откаже устно или писмено да се ползва от правата си по ал. 3, т. 1, 2, 4, 7 и 8 след като се е посъветвало с адвокат или по собствено желание, след като са му разяснени подробно последиците от отказа му. Отказът се отбелязва в заповедта за задържане. Не може да бъде направен отказ от правото по ал. 3, т. 1, когато участието на адвокат е задължително. (12) Задържаното лице по ал. 1 има право да обжалва законността на задържането пред районния съд по седалище на органа. Съдът се произнася по жалбата незабавно, като решението му подлежи на касационно обжалване по реда Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд.	

	(13) Полицейските органи са длъжни незабавно да освободят лицето, ако основанието за задържането е отпаднало. (14) Редът за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и редът в тях се определят с инструкция, издадена от министъра на вътрешните работи.“ 2. В чл. 73, изречение първо думите „т. 1-4“ се заличават, а след думата „освен“ се добавя „правата по чл. 72, ал. 3, т. 6 и 7 и“. 3. В чл. 74: а) в ал. 2, т. 6 се изменя така: „6. правата му по чл. 72, ал. 3;“ б) създава се т. 7: „7. мотиви за прилагането на чл. 72, ал. 7 и 9.“; в) алинея 3 се изменя така: „(3) В заповедта се отбелязва, че на задържаното лице са разяснени правата му по чл. 72, ал. 3, както и отказът му в случаите по чл. 72, ал. 11. Заповедта се подписва от полицейския орган и от задържаното лице.“; г) алинея 4 се отменя;	

	д) алинея 7 се изменя така: „(7) На задържаното лице се връчва срещу подпис копие на заповедта за задържане и декларация за правата му по чл. 72, ал. 3 по образец, утвърден със заповед на министъра на вътрешните работи.“ 4. В чл. 74а се правят следните допълнения: а) в ал. 2 се създава т. 3: „3. това ще затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство.“; б) създава ал. 5: „(5) Упражняването на правото по чл. 72, ал. 3, т. 12 се осигурява когато по преценка на съответния орган, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му.“ 5. Създават се чл. 74б и 74в: „Чл. 74б. (1) Задържаните непълнолетни лица се настаняват в специални помещения отделно от задържаните пълнолетни лица, освен ако: 1. полицейският орган прецени, че най-добрият интерес на непълнолетния изисква това да не се прави, или	

	2. при изключителни обстоятелства, това е практически невъзможно и при условие, че непълнолетното лице е настанено заедно с пълнолетни лица по начин, който е съвместим с най-добрия му интерес. (2) На задържаното непълнолетно лице може да се осигури среща с родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него, когато това няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. Чл. 74в. За изпълнение на чл. 72, ал. 3 и 4, чл. 74а и 74б възрастта на лицето се определя на основата на собствените му обяснения, чрез проверка на актовете за гражданско състояние, проучване на документи и други доказателства и ако такива не бъдат установени или съществува съмнение, се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно възрастта на лицето не могат да бъдат отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.“ **§ 20.** В Закона за митниците (обн., ДВ, бр. 15 от 1998 г., изм., бр. 89 и бр. 153 от 1998 г., бр. 30 и бр. 83 от 1999 г., бр. 63 от 2000 г., бр. 110 от 2001 г., бр. 76 от 2002 г., бр. 37 и бр. 95 от 2003 г., бр. 38 от 2004 г., бр. 45, бр. 86, бр. 91 и бр. 105 от 2005 г., бр. 30 и бр. 105 от 2006 г., бр. 59 и бр. 109 от 2007 г., бр. 28, бр. 43 и бр. 106 от 2008 г., бр. 12, бр. 32, бр. 42, бр. 44 и бр. 95 от 2009 г., бр. 54, бр. 55, бр. 73 и бр. 94 от 2010 г., бр. 82 от 2011 г., бр. 38 и бр. 54 от 2012 г., бр. 15 и бр. 66 от 2013 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 42 и бр. 60 от 2015 г., бр. 58, бр. 75 и бр. 98 от 2016 г., бр. 99 и бр. 103 от 2017 г., бр. 24, бр. 80, бр. 98 и бр. 105 от 2018 г., бр. 7, бр. 17, Решение № 4 на Конституционния съд на РБ от 9.04.2019 г. - бр. 32 от 16.04.2019 г.; Решение № 7 на Конституционния съд на РБ от 17.09.2019 г. - бр. 75 от 24.09.2019 г., бр. 100 и бр. 102 от 2019 г., бр. 14 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г., бр. 82 и бр.	

	84 от 2023 г., бр. 18 и бр. 70 от 2024 г. и бр. 64 от 2025 г.) се правят следните изменения: 1. Член 16а се изменя така: „Чл. 16а. (1) Митническите органи могат да задържат лице, за което има данни, че е извършило престъпление по чл. 234, 242, 242а и 251 от Наказателния кодекс и по чл. 255 от Наказателния кодекс по отношение на задължения за ДДС от внос и акцизи и съществува реална опасност да се укрие или да извърши престъпление. (2) В случаите на ал. 1 на задържаното лице незабавно при задържането се предоставя устно и писмено следната информация относно правата му: 1. правото му на достъп до адвокат; участието на защитник е задължително, когато задържаното лице е непълнолетно или страда от физически или психически недостатък, който му пречи да се защитава само; 2. правото му на правна помощ и условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 3. правото му на информация за престъплението, във връзка с което е задържано; 4. правото му на устен и писмен превод, в случай че лицето не владее български език; на задържаното лице се предоставя писмен превод на заповедта за задържане в разумен срок; 5. правото му да запази мълчание; 6. правото му на достъп до материалите, които са свързани със задържането и са от съществено значение за ефективно упражняване на правото на обжалване; 7. правото му за задържането да бъде уведомено едно лице, посочено от него, а в случай че не е български гражданин, и консулските органи на съответната държава; ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка; 8. правото му на медицинска помощ; 9. правото му да бъде информирано за продължителността на задържането, както и за правото му, реда и условията за обжалване на задържането му;	

	10. правото му на медицински преглед за оценка на общото му физическо и психическо състояние, който е неинвазивен, когато задържаното лице е непълнолетно; медицински преглед се извършва по инициатива на полицейските органи, когато са налице конкретни здравословни причини, на адвоката или на някое от лицата по ал. 19-21; резултатите от прегледа се вземат предвид при последващо извършване на процесуални действия в наказателно производство, освен в неотложни случаи, когато това е единствена възможност за събиране и запазване на доказателствата; когато това се налага от обстоятелствата, се извършва и допълнителен медицински преглед; 11. правото му родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му по този закон, когато задържаното лице е непълнолетно; 12. правото му да бъде придружавано от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, при извършването на действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му, когато задържаното лице е непълнолетно; 13. правото му да получи защита на правото на личен и семеен живот, когато задържаното лице е непълнолетно; 14. правото му на специално отношение по време на задържането, когато задържаното лице е непълнолетно. (3) Информацията по ал. 2 се предоставя на задържаното лице на разбираем език и по разбираем начин, като се отчитат специфичните му потребности. Когато задържаното лице е непълнолетно, се дава и кратко разяснение за предстоящите действия, доколкото това е възможно при конкретните обстоятелства и за ролята на участващите в тези действия органи. (4) Митническите органи предприемат незабавно всички необходими действия за ефективно осъществяване от задържаното лице на правото му по ал. 2, т. 1. (5) Задържаното лице има право да се среща насаме с адвоката си и да получава правни съвети. Адвокатът има право да участва във всички	

	действия с участието на задържаното лице, да прави искания, бележки и възражения. (6) Изключение от правото по ал. 2, т. 6 се допуска, когато достъпът до материалите може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако това ще попречи на образувано наказателно производство или ще застраши националната сигурност. (7) Когато задържаното лице упражни правото си по ал. 2, т. 7, митническите органи незабавно му предоставят възможност да осъществи връзка с посоченото от него лице, а консулските органи се уведомяват от митническите органи чрез Министерството на външните работи. (8) Митническите органи могат да не предоставят възможност за осъществяване на връзка с посоченото лице или да го направят на по-късен етап, когато това е абсолютно необходимо за защита на основни права или обществени интереси. (9) Решението за прилагането на ал. 6 и 8 се взема от съответния орган, като се мотивира в заповедта за задържане. (10) Задържаното лице може да откаже устно или писмено да се ползва от правата си по ал. 2, т. 1, 2, 4, 7 и 8 след като се е посъветвало с адвокат или по собствено желание, след като са му разяснени подробно последиците от отказа му. Отказът се отбелязва в заповедта за задържане. Не може да бъде направен отказ от правото по ал. 2, т. 1 когато участието на адвокат е задължително. (11) Задържаното лице има право да обжалва законността на задържането пред районния съд по седалище на органа. Съдът се произнася по жалбата незабавно, като решението му подлежи на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд. (12) Задържаното лице може да бъде настанено в помещение за настаняване на задържани лица в структурите на Министерството на вътрешните работи и спрямо него могат да се вземат мерки за лична сигурност, ако поведението му и целите на задържането налагат това, за което се издава писмена заповед.	

	(13) На задържаното лице не могат да му бъдат ограничавани други права освен правата по ал. 2, т. 6 и 7 и правото на свободно придвижване. Срокът на задържането не може да бъде повече от 24 часа. (14) Митническите органи са длъжни незабавно да освободят лицето, ако основанието за задържането е отпаднало. (15) За лицата по ал. 1 се издава писмена заповед за задържане, в която се посочват: 1. името, длъжността и местоработата на органа, издал заповедта; 2. фактическите и правните основания за задържането; 3. данни, индивидуализиращи задържаното лице; 4. датата и часът на задържането; 5. ограничаването на правата на лицето по ал. 13; 6. правата му по ал. 2; 7. мотиви за прилагането на ал. 6 и 8. (16) В заповедта се отбелязва, че на задържаното лице са разяснени правата му по ал. 2, както и отказът му в случаите по ал. 10. Заповедта се подписва от органа и от задържаното лице. Отказът или невъзможността на задържаното лице да подпише заповедта се удостоверява с подписа на един свидетел. (17) Заповедта за задържане се вписва в специален регистър. (18) На задържаното лице се връчва срещу подпис копие на заповедта за задържане и декларация за правата му по ал. 2 по образец, утвърден със заповед на директора на Агенция „Митници“. (19) Когато лицето по ал. 1 е непълнолетно, препис от заповедта по ал. 15 се предоставя на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него. (20) Вместо на лицето по ал. 19, преписът от заповедта се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния задържан и одобрено от съответния митнически орган, когато: 1. информирането на родителя, на попечителя или на лицето, което по закон полага грижи за задържания, е в противоречие с неговия най-добър интерес;	

	2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за задържания, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна; 3. това ще затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство. (21) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съответния митнически орган, се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 19. (22) Родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния задържан, се информира при отпадане на обстоятелствата по ал. 20. (23) Упражняването на правото по ал. 2, т. 12 се осигурява когато по преценка на съответния орган, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. (24) Задържаните непълнолетни лица се настаняват в специални помещения отделно от задържаните пълнолетни лица, освен ако: 1. митническият орган прецени, че най-добрият интерес на непълнолетния изисква това да не се прави или 2. при изключителни обстоятелства, това е практически невъзможно и при условие, че непълнолетното лице е настанено заедно с пълнолетни лица по начин, който е съвместим с най-добрия му интерес. (25) На задържаното непълнолетно лице може да се осигури среща с родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него, когато това няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. (26) За изпълнение на ал. 2, 3, 19-25 възрастта на лицето се определя на основата на собствените му обяснения, чрез проверка на актовете за	

	гражданско състояние, проучване на документи и други доказателства и ако такива не бъдат установени или съществува съмнение, се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно възрастта на лицето не могат да бъдат отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.“ 2. Приложение № 6 към чл. 16а, ал. 13 се отменя. **§ 16.** В Закона за военната полиция (обн., ДВ, бр. 48 от 2011 г., изм., бр. 33 и бр. 77 от 2012 г., бр. 15 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 86 от 2016 г., бр. 7 от 2019 г., бр. 23 от 2021 г., бр. 18 от 2024 г.) се правят следните изменения и допълнения: 1. Член 13 се изменя така: „Чл. 13. (1) Органите на служба „Военна полиция“ могат да задържат до 24 часа лице по чл. 11, ал. 1, когато: 1. има данни, че е извършило престъпление; 2. след надлежно предупреждение съзнателно пречи на орган на служба „Военна полиция“ да изпълни задължението си по служба; 3. показва тежки психични отклонения и/или с поведението си нарушава обществения ред или излага живота си или живота на други лица на явна опасност; 4. е налице невъзможност да се установи самоличността в случаите и по начините, посочени в чл. 12, ал. 3;	

	5. се е отклонило от изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или от местата, където е било задържано като обвиняем в изпълнение на разпореждане на полицейски орган или на орган на съдебната власт; 6. е обявено за международно издирване по искане на друга държава във връзка с неговата екстрадиция или в изпълнение на Европейска заповед за арест; 7. това е предвидено със закон. (2) В случаите на ал. 1 на задържаното лице незабавно при задържането се предоставя устно и писмено следната информация относно правата му: 1. правото му на достъп до адвокат; участието на защитник е задължително, когато задържаното лице е непълнолетно или страда от физически или психически недостатък, който му пречи да се защитава само; 2. правото му на правна помощ и условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 3. правото му на информация за престъплението, във връзка с което е задържано; 4. правото му на устен и писмен превод, в случай че лицето не владее български език; на задържаното лице се предоставя писмен превод на заповедта за задържане в разумен срок; 5. правото му да запази мълчание;	

	6. правото му на достъп до материалите, които са свързани със задържането и са от съществено значение за ефективно упражняване на правото на обжалване; 7. правото му за задържането да бъде уведомено лице, посочено от него, а в случай че не е български гражданин, и консулските органи на съответната държава; ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка; 8. правото му на медицинска помощ; 9. правото му да бъде информирано за продължителността на задържането, както и за правото му, реда и условията за обжалване на задържането му; 10. правото му на медицински преглед за оценка на общото му физическо и психическо състояние, който е неинвазивен - когато задържаното лице е непълнолетно; медицински преглед се извършва по инициатива на органите на служба „Военна полиция“, когато са налице конкретни здравословни причини, на адвоката или на някое от лицата по чл. 13в, ал. 1-3; резултатите от прегледа се вземат предвид при последващо извършване на процесуални действия в наказателно производство, освен в неотложни случаи, когато това е единствена възможност за събиране и запазване на доказателствата; когато това се налага от обстоятелствата се извършва и допълнителен медицински преглед; 11. правото му родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му по този закон, когато задържаното лице е непълнолетно; 12. правото му да бъде придружавано от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, при извършването на	

	действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му, когато задържаното лице е непълнолетно; 13. правото му на защита на правото на личен и семеен живот, когато задържаното лице е непълнолетно; 14. правото му на специално отношение по време на задържането, когато задържаното лице е непълнолетно. (3) Информацията по ал. 2 се предоставя на задържаното лице на разбираем език и по разбираем начин, като се отчитат специфичните му потребности. Когато задържаното лице е непълнолетно, се дава и кратко разяснение за предстоящите действия, доколкото това е възможно при конкретните обстоятелства, и за ролята на участващите в тези действия органи. (4) Органите на служба „Военна полиция“ предприемат незабавно всички необходими действия за ефективно осъществяване от задържаното лице на правото му по ал. 2, т. 1. (5) Задържаното лице има право да се среща насаме с адвоката си и да получава правни съвети. Адвокатът има право да участва във всички действия с участието на задържаното лице, да прави искания, бележки и възражения. (6) Изключение от правото по ал. 2, т. 6 се допуска когато достъпът до материалите може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако това ще попречи на образувано наказателно производство или ще застраши националната сигурност. (7) Когато задържаното лице упражни правото си по ал. 2, т. 7 органите на служба „Военна полиция“ незабавно му предоставят	

	възможност да осъществи връзка с посоченото от него лице, а консулските органи се уведомяват от органите на служба „Военна полиция“ чрез Министерството на външните работи. (8) Органите на служба „Военна полиция“ могат да не предоставят възможност за осъществяване на връзка с посоченото лице или да го направят на по-късен етап, когато това е абсолютно необходимо за защита на основни права или обществени интереси. (9) Решението за прилагането на ал. 6 и 8 се взема от съответния орган, като се мотивира в заповедта за задържане. (10) Задържаното лице може да откаже устно или писмено да се ползва от правата си по ал. 2, т. 1, 2, 4, 7 и 8 след като се е посъветвало с адвокат или по собствено желание, след като са му разяснени подробно последиците от отказа му. Отказът се отбелязва в заповедта за задържане. Не може да бъде направен отказ от правото по ал. 2, т. 1, когато участието на адвокат е задължително. (11) Задържаното лице има право да обжалва законността на задържането пред районния съд по седалище на органа. Съдът се произнася по жалбата незабавно, като решението му подлежи на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд. (12) Задържаните лица могат да се отвеждат и настаняват в оборудвани помещения за задържане на служба „Военна полиция“ при зачитане и защита на човешките права, регламентирани в Конституцията на Република България и в Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Спрямо тях могат да се вземат мерки за лична сигурност, ако поведението им и целите на задържането налагат това.	

	(13) На задържаното лице не могат да му бъдат ограничавани други права освен правата по ал. 2, т. 6 и 7 и правото на свободно придвижване. (14) Органите на служба „Военна полиция“ са длъжни незабавно да освободят лицето, ако основанието за задържането е отпаднало.“ 2. Създават се чл. 13б-13д: „Чл. 13б. (1) За лицата по чл. 13, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане от директора на служба „Военна полиция“ и директорите на регионалните служби съобразно тяхната компетентност или от оправомощени от тях длъжностни лица. (2) В заповедта по ал. 1 се посочват: 1. името, длъжността и местоработата на органа, издал заповедта; 2. фактическите и правните основания за задържането; 3. данни, индивидуализиращи задържаното лице; 4. датата и часът на задържането; 5. ограничаването на правата на лицето по чл. 13, ал. 13; 6. правата му по чл. 13, ал. 2; 7. мотиви за прилагането на чл. 13, ал. 6 и 8.	

	(3) В заповедта се отбелязва, че на задържаното лице са разяснени правата му по чл. 13, ал. 2, както и отказът му в случаите по чл. 13, ал. 10. Заповедта се подписва от съответния орган и от задържаното лице. (4) Отказът или невъзможността на задържаното лице да подпише заповедта се удостоверява с подписа на един свидетел. (5) На задържаното лице се връчва срещу подпис копие на заповедта за задържане и декларация за правата му по чл. 13, ал. 2 по образец, утвърден със заповед на министъра на отбраната. Чл. 13в. (1) Когато лицето по чл. 13, ал. 1 е непълнолетно, препис от заповедта по чл. 13б, ал. 1 се предоставя на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него. (2) Вместо на лицето по ал. 1, преписът от заповедта се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния задържан и одобрено от съответния орган на служба „Военна полиция“, когато: 1. информирането на родителя, на попечителя или на лицето, което по закон полага грижи за задържания, е в противоречие с неговия най-добър интерес; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за задържания, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна; 3. това ще затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство.	

	(3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съответния орган на служба „Военна полиция“, се информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 1. (4) Родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния задържан, се информира при отпадане на обстоятелствата по ал. 2. (5) Упражняването на правото по чл. 13, ал. 2, т. 12 се осигурява когато по преценка на съответния орган това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. Чл. 13г. (1) Задържаните непълнолетни лица се настаняват в специални помещения отделно от задържаните пълнолетни лица, освен ако: 1. съответният орган на служба „Военна полиция“ прецени, че най-добрият интерес на непълнолетния изисква това да не се прави, или 2. при изключителни обстоятелства, това е практически невъзможно и при условие, че непълнолетното лице е настанено заедно с пълнолетни лица по начин, който е съвместим с най-добрия му интерес. (2) На задържаното непълнолетно лице може да се осигури среща с родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него, когато това няма да затрудни действия по разследването и други	

	процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. Чл. 13д. За изпълнение на чл. 13, ал. 2 и 3, чл. 13в и 13г възрастта на лицето се определя на основата на собствените му обяснения, чрез проверка на актовете за гражданско състояние, проучване на документи и други доказателства и ако такива не бъдат установени или съществува съмнение, се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно възрастта на лицето не могат да бъдат отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.“ 3. Приложението към чл. 13, ал. 3 се отменя. **§ 17.** В Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (обн., ДВ, бр. 109 от 2007 г., изм., бр. 69 и бр. 94 от 2008 г., бр. 22, бр. 35, бр. 42, бр. 82 и бр. 93 от 2009 г., бр. 16, бр. 80 и бр. 97 от 2010 г., бр. 9 и бр. 100 от 2011 г., бр. 38 от 2012 г., бр. 15, бр. 30, бр. 52, бр. 65 и бр. 71 от 2013 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 14, бр. 24 и бр. 61 от 2015 г., бр. 15, бр. 101, бр. 103 и бр. 105 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г., бр. 7, бр. 27, бр. 55, бр. 56 и бр. 88 от 2018 г., бр. 7, бр. 17, бр. 94 и бр. 99 от 2019 г., бр. 51 от 2020 г., бр. 67 и бр. 84 от 2023 г., бр. 18 и бр. 70 от 2024 г. и бр. 61 от 2025 г.) се правят следните изменения и допълнения: 1. Член 124б се изменя така: (1) Органите на агенцията, оправомощени със заповед на председателя на агенцията, могат да задържат за срок до 24 часа лице, за	

	което има данни, че е извършило престъпление, свързано с някоя от дейностите по чл. 4, ал. 1, т. 11 или 13. (2) В случаите на ал. 1 на задържаното лице незабавно при задържането се предоставя устно и писмено следната информация относно правата му: 1. правото му на достъп до адвокат; участието на защитник е задължително, когато задържаното лице е непълнолетно или страда от физически или психически недостатък, който му пречи да се защитава само; 2. правото му на правна помощ и условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 3. правото му на информация за престъплението, във връзка с което е задържано; 4. правото му на устен и писмен превод, в случай че лицето не владее български език; на задържаното лице се предоставя писмен превод на заповедта за задържане в разумен срок; 5. правото му да запази мълчание; 6. правото му на достъп до материалите, които са свързани със задържането и са от съществено значение за ефективно упражняване на правото на обжалване; 7. правото му за задържането да бъде уведомено лице, посочено от него, а в случай че не е български гражданин, и консулските органи на съответната държава; ако задържаният е гражданин на две или повече държави, той може да избере консулските органи на коя държава да бъдат уведомени за задържането му и с които желае да осъществи връзка;	

	8. правото му на медицинска помощ; 9. правото му да бъде информирано за продължителността на задържането, както и за правото му, реда и условията за обжалване на задържането му; 10. правото му на медицински преглед за оценка на общото му физическо и психическо състояние, който е неинвазивен, когато задържаното лице е непълнолетно; медицински преглед се извършва по инициатива на органите на агенцията, когато са налице конкретни здравословни причини, на адвоката или на някое от лицата по чл. 124г, ал. 1-3; резултатите от прегледа се вземат предвид при последващо извършване на процесуални действия в наказателно производство, освен в неотложни случаи, когато това е единствена възможност за събиране и запазване на доказателствата; когато това се налага от обстоятелствата, се извършва и допълнителен медицински преглед; 11. правото му родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, да получи пълна информация за правата му по този закон, когато задържаното лице е непълнолетно; 12. правото му да бъде придружавано от родител, попечител или друго лице, което по закон полага грижи за него, при извършването на действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му, когато задържаното лице е непълнолетно; 13. правото му на защита на правото на личен и семеен живот, когато задържаното лице е непълнолетно; 14. правото му на специално отношение по време на задържането, когато задържаното лице е непълнолетно.	

	(3) Информацията по ал. 2 се предоставя на задържаното лице на разбираем език и по разбираем начин, като се отчитат специфичните му потребности. Когато задържаното лице е непълнолетно, се дава и кратко разяснение за предстоящите действия, доколкото това е възможно при конкретните обстоятелства и за ролята на участващите в тези действия органи. (4) Органите на агенцията предприемат незабавно всички необходими действия за ефективно осъществяване от задържаното лице на правото му по ал. 2, т. 1. (5) Задържаното лице има право да се среща насаме с адвоката си и да получава правни съвети. Адвокатът има право да участва във всички действия с участието на задържаното лице, да прави искания, бележки и възражения. (6) Изключение от правото по ал. 2, т. 6 се допуска, когато достъпът до материалите може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако това ще попречи на образувано наказателно производство или ще застраши националната сигурност. (7) Когато задържаното лице упражни правото си по ал. 2, т. 7, органите на агенцията незабавно му предоставят възможност да осъществи връзка с посоченото от него лице, а консулските органи се уведомяват от органите на агенцията чрез Министерството на външните работи. (8) Органите на агенцията могат да не предоставят възможност за осъществяване на връзка с посоченото лице или да го направят на по-късен етап, когато това е абсолютно необходимо за защита на основни права или обществени интереси.	

	(9) Решението за прилагането на ал. 6 и 8 се взема от съответния орган, като се мотивира в заповедта за задържане. (10) Задържаното лице може да откаже устно или писмено да се ползва от правата си по ал. 2, т. 1, 2, 4, 7 и 8 след като се е посъветвало с адвокат или по собствено желание, след като са му разяснени подробно последиците от отказа му. Отказът се отбелязва в заповедта за задържане. Не може да бъде направен отказ от правото по ал. 2, т. 1, когато участието на адвокат е задължително. (11) Задържаното лице има право да обжалва законността на задържането пред районния съд по седалище на органа. Съдът се произнася по жалбата незабавно, като решението му подлежи на касационно обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс пред съответния административен съд. (12) Задържаното лице може да бъде настанено в помещение за настаняване на задържани лица в структурите на Министерството на вътрешните работи и спрямо него могат да се вземат мерки за лична сигурност, ако поведението му и целите на задържането налагат това, за което се издава писмена заповед. (13) Конвоирането на задържаното лице до помещенията за настаняване на задържани лица се осъществява от полицейските органи на Министерството на вътрешните работи по реда, предвиден с инструкцията по чл. 3, ал. 5. (14) За отвеждане на задържаното лице в определеното за настаняване на задържани лица място органите на агенцията издават писмена заповед.	

	(15) На задържаното лице не могат да му бъдат ограничавани други права освен правата по ал. 2, т. 6 и 7 и правото на свободно придвижване. (16) Органите на агенцията са длъжни незабавно да освободят лицето, ако основанието за задържането е отпаднало.“ 2. Създават се чл. 124в-124е: „Чл. 124в. (1) За лицата по чл. 124б, ал. 1 се издава писмена заповед за задържане. (2) В заповедта по ал. 1 се посочват: 1. името, длъжността и местоработата на органа, издал заповедта; 2. фактическите и правните основания за задържането; 3. данни, индивидуализиращи задържаното лице; 4. датата и часът на задържането; 5. ограничаването на правата на лицето по чл. 124б, ал. 15; 6. правата му по чл. 124б, ал. 2; 7. мотиви за прилагането на чл. 124б, ал. 6 и 8. (3) В заповедта се отбелязва, че на задържаното лице са разяснени правата му по чл. 124б, ал. 2, както и отказът му в случаите по чл. 124б, ал. 10. Заповедта се подписва от органа и от задържаното лице.	

	(4) Отказът или невъзможността на задържаното лице да подпише заповедта се удостоверява с подписа на един свидетел. (5) Заповедта за задържане се вписва в специален регистър. (6) На задържаното лице се връчва срещу подпис копие на заповедта за задържане и декларация за правата му по чл. 124б, ал. 2 по образец, утвърден със заповед на председателя на агенцията. Чл. 124г. (1) Когато лицето по чл. 124б, ал. 1 е непълнолетно, препис от заповедта по чл. 124в, ал. 1 се предоставя на родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него. (2) Вместо на лицето по ал. 1, преписът от заповедта се предоставя на друго пълнолетно лице, посочено от непълнолетния задържан и одобрено от съответния орган на агенцията, когато: 1. информирането на родителя, на попечителя или на лицето, което по закон полага грижи за задържания, е в противоречие с неговия най-добър интерес; 2. родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за задържания, не може да бъде намерен или неговата самоличност е неизвестна; 3. това ще затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство. (3) Когато непълнолетният не е посочил пълнолетно лице или посоченото лице не е одобрено от съответния орган на агенцията, се	

	информира дирекция „Социално подпомагане“ за определяне на социален работник, на когото да бъде предоставена информацията по ал. 1. (4) Родителят, попечителят или лицето, което по закон полага грижи за непълнолетния задържан, се информира при отпадане на обстоятелствата по ал. 2. (5) Упражняването на правото по чл. 124б, ал. 2, т. 12 се осигурява, когато по преценка на съответния орган, това е в най-добрия интерес на непълнолетния и няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му. Чл. 124д. (1) Задържаните непълнолетни лица се настаняват в специални помещения отделно от задържаните пълнолетни лица, освен ако: 1. съответният орган на агенцията прецени, че най-добрият интерес на непълнолетния изисква това да не се прави, или 2. при изключителни обстоятелства, това е практически невъзможно и при условие, че непълнолетното лице е настанено заедно с пълнолетни лица по начин, който е съвместим с най-добрия му интерес. (2) На задържаното непълнолетно лице може да се осигури среща с родител, попечител или на друго лице, което по закон полага грижи за него, когато това няма да затрудни действия по разследването и други процесуални действия в наказателно производство, които се провеждат с участието му.	

	Чл. 124е. За изпълнение на чл. 124а, ал. 2 и 3, чл. 124г и 124д възрастта на лицето се определя на основата на собствените му обяснения, чрез проверка на актовете за гражданско състояние, проучване на документи и други доказателства и ако такива не бъдат установени или съществува съмнение, се извършва медицинска експертиза. Когато съмненията относно възрастта на лицето не могат да бъдат отстранени, лицето се счита за ненавършило 18-годишна възраст.“	
	Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи (Обн. ДВ. бр.9 от 3 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 6 Октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. ДВ. бр.101 от 7 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.18 от 24 Февруари 2023г.), издадена на основание чл. 72, ал. 9 от Закона за Министерството на вътрешните работи.	**Пълно**

Член 5 **Декларация за правата в производство по европейска заповед за арест** 1. Държавите-членки гарантират, че на лицата, които са задържани с цел изпълнение на европейска заповед за арест, се предоставя незабавно съответна декларация за правата, съдържаща информация за правата им в съответствие с правото, с което се изпълнява Рамково решение 2002/584/ПВР в изпълняващата държава-членка. 2. Декларацията за правата се изготвя на прост и достъпен език. Примерен образец на декларацията за правата се съдържа в приложение II.	**Проект на Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г.** за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи (Обн. ДВ. бр.9 от 3 Февруари 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 6 Октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.30 от 15 Април 2016г., изм. ДВ. бр.101 от 7 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.18 от 24 Февруари 2023г.), издадена на основание чл. 72, ал. 9 от Закона за Министерството на вътрешните работи. § 1. В чл. 15, ал. 1, т. 3, след думата „задържането“ се поставя запетая и се добавя „а в случаите на задържане във връзка с Европейска заповед за арест (ЕЗА) – и право на информация относно ЕЗА, правото да се съгласи или да не се съгласи да бъде предено на държавата, издала ЕЗА и правото да бъде изслушано от съда“. § 2. В Приложение № 1 към чл. 15, ал. 1 „Декларация за правата на задържано лице“ се правят следните изменения и допълнения: 1. В „Част първа“: а) В т. 2 се добавя изречение трето „Ако сте задържан във връзка с Европейска заповед за арест, имате право на информация относно фактическите основания за задържането. Допълнителна информацията за съдържанието на ЕЗА ще Ви бъде предоставена от съда.“; б) Създава се нови т. 10 и 11: „10. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СЪГЛАСИЕ Имате право пред съда да се съгласите или да не се съгласите да бъдете предаден(а) на държавата, издала ЕЗА. Съгласието Ви ще ускори производството. 11. ПРАВО НА ИЗСЛУШВАНЕ Ако сте задържан във връзка с издадена ЕЗА имате право да бъдете изслушан(а) от съда.“. в) Досегашната т. 10 става т. 12. 2. В „Част втора“: 1. Създава се нова т. 10:	**Пълно**

	„10. Запознат(а) съм с правото си да получа информация относно Европейската заповед за арест, във връзка с която съм задържан(а).“. 2. Създават се точки 11 и 12: „11. Запознат(а) съм, че имам право пред съда да се съглася или да не се съглася да бъда предаден(а) на държавата, издала Европейската заповед за арест. 12. Запознат(а) съм, че имам право да бъда изслушан(а) от съда.“. в) Досегашната т. 10 става т. 13. **ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 18.** В Закона за екстрадицията и Европейската заповед за арест (обн., ДВ, бр. 46 от 2005 г., изм., бр. 86 от 2005 г., бр. 52 от 2008 г., бр. 49 от 2010 г., бр. 55 от 2011 г., бр. 53 от 2014 г., бр. 7 и бр. 45 от 2019 г., бр. 48, бр. 67 и бр. 100 от 2023 г. и бр. 18 от 2024 г.) **в чл. 42 се правят следните изменения:** 1. В ал. 6 думите „в чието присъствие и срещу подпис на лицата се връчва декларация за правата на лицето, задържано на основание Европейската заповед за арест, на разбираем за лицето език“ се заличават. 2. Алинея 7 се изменя така: „(7) На лицето, задържано на основание Европейската заповед за арест, се връчва декларация за правата, на разбираем за него език, по образец, утвърден със заповед на министъра на вътрешните работи съгласно чл. 74, ал. 7 от Закона за Министерството на вътрешните работи.“ **ПРОЕКТ НА И Н С Т Р У К Ц И Я** **за изменение и допълнение на Инструкция № 8121з-78 от 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи**	**Пълно**

	(обн., ДВ, бр. 9 от 2015 г.; изм. и доп. бр. 77 от 2015 г., бр. 30 от 2016 г., бр. 101 от 2018 г. и бр. 18 от 2023 г.) **§ 1.** В чл. 15, ал. 1, т. 3, след думата „задържането“ се поставя запетая и се добавя „а в случаите на задържане във връзка с Европейска заповед за арест (ЕЗА) – и право на информация относно ЕЗА, правото да се съгласи или да не се съгласи да бъде предено на държавата, издала ЕЗА и правото да бъде изслушано от съда“. **§ 2.** В Приложение № 1 към чл. 15, ал. 1 „Декларация за правата на задържано лице“ се правят следните изменения и допълнения: 1. В „Част първа“: а) В т. 2 се добавя изречение трето „Ако сте задържан във връзка с Европейска заповед за арест, имате право на информация относно фактическите основания за задържането. Допълнителна информацията за съдържанието на ЕЗА ще Ви бъде предоставена от съда.“; б) Създава се нови т. 10 и 11: „10. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СЪГЛАСИЕ Имате право пред съда да се съгласите или да не се съгласите да бъдете предаден(а) на държавата, издала ЕЗА. Съгласието Ви ще ускори производството. 11. ПРАВО НА ИЗСЛУШВАНЕ Ако сте задържан във връзка с издадена ЕЗА имате право да бъдете изслушан(а) от съда.“. в) Досегашната т. 10 става т. 12. 2. В „Част втора“: 1. Създава се нова т. 10:	

	„10. Запознат(а) съм с правото си да получа информация относно Европейската заповед за арест, във връзка с която съм задържан(а).“. 2. Създават се точки 11 и 12: „11. Запознат(а) съм, че имам право пред съда да се съглася или да не се съглася да бъда предаден(а) на държавата, издала Европейската заповед за арест. 12. Запознат(а) съм, че имам право да бъда изслушан(а) от съда.“. в) Досегашната т. 10 става т. 13.	

Член 6 **Право на информация относно обвинението** 1. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите получават информация относно престъпното деяние, в извършването на което са заподозрени или обвинени. Тази информация се предоставя незабавно и с подробностите, необходими, за да се гарантира справедливостта на производството и ефективното упражняване на правото на защита.	Вж. **§ 1**.	**Пълно**

2. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, са информирани относно основанията за техния арест или задържане, включително за престъпното деяние, в извършването на което са заподозрени или обвинени. 3. Държавите-членки гарантират, че не по-късно от момента на внасяне на обвинението в съда се предоставя подробна информация относно обвинението, включително относно характера и правната квалификация на престъплението, както и формата на участие на обвиняемия. 4. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите са информирани незабавно за промени в информацията, предоставена в съответствие с настоящия член, когато това е необходимо, за да се гарантира справедливостта на производството.		

Член 7 **Право на достъп до материалите по делото** 1. Когато бъде арестувано и задържано лице на някой от стадиите на наказателното производство, държавите-членки гарантират, че документите по конкретния случай, с които разполагат компетентните органи и които са съществени за ефективно обжалване	**Действащ НПК** **чл. 64.** (3) (Нова – ДВ, бр. 18 от 2024 г.) Съдът предоставя на обвиняемия и на неговия защитник възможност да се запознаят с всички събрани до момента доказателства по делото.	**Пълно**

съгласно националното право на законосъобразността на ареста или задържането, са предоставени на арестуваните лица или на техните адвокати. 2. С цел гарантиране на справедливостта на производството и подготовка на защитата държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите или на техните адвокати се предоставя достъп най-малко до всички доказателствени материали, независимо дали са в полза на заподозрения или обвиняемия или в подкрепа на обвинението, с които разполагат компетентните органи. 3. Без да се нарушава параграф 1, достъпът до материалите, посочени в параграф 2, се предоставя своевременно, за да може да се упражни ефективно правото на защита, но не по-късно от момента на внасяне на обвинението в съда. В случай че компетентните органи съберат нови		

доказателствени материали, своевременно се предоставя достъп до тях, така че да могат да бъдат взети предвид. 4. Чрез дерогация от параграфи 2 и 3, при условие че това не нарушава правото на справедлив процес, достъп до определени материали може да бъде отказан, ако такъв достъп може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако такъв отказ е строго необходим, за да се гарантират важни обществени интереси, например в случаи, когато достъпът може да попречи на текущо разследване или да навреди сериозно на националната сигурност на държавата-членка, в която е образувано наказателното производство. Държавите-членки гарантират, че в съответствие с процедурите в националното право решението да се откаже достъп до някои материали в съответствие с настоящия параграф се взема от съдебен		

орган или най-малкото подлежи на съдебен контрол. 5. Достъпът, посочен в настоящия член, се предоставя безплатно.		
Член 8 **Проверка и средства за защита** 1. Държавите-членки гарантират, че когато се предоставя информация на заподозрени лица или на обвиняеми съгласно членове 3—6, това се отбелязва в съответствие с процедурата за протоколиране, предвидена в правото на съответната държава-членка. 2. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите или техните адвокати имат правото да оспорят, в съответствие с процедурите в националното право, евентуалния пропуск или отказ на компетентните органи да им предоставят	**§ 3.** В чл. 139 се правят следните изменения и допълнения: 1. Създават се нови ал. 7-11: „(7) Ако по време на разпит, свидетелят започне да дава показания, които го уличават в извършване на престъпление, органът, който извършва разпита, е длъжен да прекъсне разпита и да му разясни: 1. че с даваните от него показания се уличава в извършване на конкретно престъпление; 2. обстоятелствата по чл. 121, ал. 1; 3. правото му по чл. 122, ал. 2; 4. правото му на правна помощ и условията за нейното получаване по реда на Закона за правната помощ; 5. правото му на устен и писмен превод, в случай че свидетелят не владее български език; свидетелят има право да откаже писмен превод по реда на този кодекс, след като се е посъветвал с адвокат или по собствено желание, след като са му разяснени подробно последиците от отказа му; 6. правата му и по чл. 385а, т. 1, 2 и 5 в случаите, когато е непълнолетен. (8) Информацията по ал. 7 се предоставя на свидетеля на разбираем език и по разбираем начин, като се отчитат специфичните му потребности. (9) Когато свидетелят упражни правата си по ал. 7, т. 3 и 4, адвокатът има право да се среща насаме с него, да задава въпроси, да иска разяснения и да прави искания, бележки и възражения.	**Пълно** **Пълно**

информацията в съответствие с настоящата директива.	(10) Извършването на действията по ал. 7 и 9 се отразява в протокола за разпит. (11) Изискванията на разпоредбите на чл. 385б и чл. 385в се прилагат съответно при упражняването на правата по ал. 7, т. 6. (12) След изпълнение на изискванията по ал. 7-11 разпитът може да бъде продължен само ако свидетелят пожелае. В останалите случаи разпитът се прекратява.“ 2. Досегашните ал. 7 и 8 стават съответно ал. 13 и 14. 3. Досегашната ал. 9 става ал. 15 и в нея думите „ал. 8“ се заменят с „ал. 14“. 4. Досегашните ал. 10-12 стават съответно ал. 16-18. 5. Създава се ал. 19: „(19) Разпоредбите на ал. 7-12 се прилагат съответно и при провеждане на разпити по чл. 139а, чл. 140, чл. 141, чл. 141а когато свидетелят започне да дава показания, които го уличават в извършване на престъпление.“ **Действащ НПК** Чл. 122 (2) (Изм. – ДВ, бр. 18 от 2024 г.) Свидетелят има право да се яви на разпит с адвокат, както и да се консултира с адвокат, ако смята, че с отговора на поставения въпрос се засягат правата му по чл. 121. При направено искане разследващият орган или съдът осигурява тази възможност. Неявяването на адвокат без уважителна причина не е пречка за провеждане на разпита. **Действащ НПК – Отказ на обвиняемия от защитник и замяна на защитника** **чл. 96.** (1) (Доп. – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) Обвиняемият може във всеки момент на производството да се откаже от защитник, освен в случаите на чл. 94, ал. 1, т. 1 - 3 и 6. На обвиняемия се разясняват последиците от отказа от защитник. Разяснението, както и причините, посочени от обвиняемия, поради които се отказва от защитник, се отразяват в протокола	**Пълно**

	за съответното процесуално действие или в отделен протокол. Обвиняемият има право във всеки момент на производството да оттегли отказа си от защитник, като извършените до този момент процесуални действия запазват процесуалната си стойност. При оттегляне на отказа от защитник на обвиняемия незабавно се осигурява възможност да упражни правата си по чл. 55. (2) Замяната на един защитник с друг може да стане само по молба или със съгласието на обвиняемия. **Встъпване на защитника в наказателното производство** Чл. 97. (2) Органът на досъдебното производство е длъжен да разясни на обвиняемия, че има право на защитник, и му осигурява възможност незабавно да се свърже с него. Той не може да извършва никакви действия по разследването и други процесуални действия с участието на обвиняемия, докато не изпълни това си задължение.	**Пълно**

Член 9 **Обучение** Без да се нарушава независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната	**Закон за съдебната власт – Чл. 123а.** (Нов – ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) (1) Председателят на Върховния административен съд може да командирова след взето становище от директора на Националния институт на правосъдието за срок от една година съдия от Върховния административен съд или от административните съдилища, който текущо да наблюдава и практиката на Съда на Европейския съюз, на Общия съд на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека.	**Пълно**

власт в Съюза, държавите-членки изискват от тези, които отговарят за обучението на съдиите, прокурорите, полицейските и съдебните служители, участващи в наказателното производство, да предоставят подходящо обучение във връзка с целите на настоящата директива.	(2) На командирования съдия следва да бъде осигурена възможност текущо да наблюдава и практиката на Съда на Европейския съюз, на Общия съд на Европейския съюз и на Европейския съд по правата на човека, като му се осигури достъп до дела, участие и посещение на конференции, семинари и други мероприятия, свързани с дейността на тези съдилища и с прилагането на правото на Европейския съюз в областта на административното правораздаване. Командированият съдия периодично изпраща систематизирана информация до Върховния административен съд и административните съдилища, като подбира решения на тези съдилища, както и подходящи статии и издания, свързани с прилагането на правото на Европейския съюз, относими към административното правораздаване. (3) Командированият съдия се избира след провеждане на конкурс по правила, приети от председателя на Върховния административен съд. (4) Висшият съдебен съвет обезпечава по искане на председателя на Върховния административен съд необходимите средства за командирования съдия, като коригира бюджета на Върховния административен съд. (5) Командированият съдия изпраща информация на Националния институт на правосъдието за подходящи мероприятия, свързани с прилагането на европейското право и относими към административното правораздаване, и съдейства за организирането на подходящи обучения на административните съдии от България, когато в организирането им участват Съдът на Европейския съюз, Общият съд на Европейския съюз и Европейският съд по правата на човека.	

	(6) След получаване на съответната информация от командирования съдия директорът на Националния институт на правосъдието предприема действия по изготвяне на програма за провеждане на текущи обучения на магистрати, свързани с прилагането на европейското право в областта на административното правораздаване с цел поддържането и повишаването на професионалната им квалификация.	

Член 10 **Запазване на равнището на защита** Нищо в настоящата директива не се тълкува като ограничение или дерогация, от което и да е от правата или процесуалните гаранции, които са предоставени съгласно Хартата, ЕКПЧ, други разпоредби на международното право в тази област или правото на която и да е държава-членка, което осигурява по-високо ниво на защита.		**Не подлежи на въвеждане**

Член 11 **Транспониране** 1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 2 юни 2014 г. 2. Държавите-членки предават текста на тези мерки на Комисията. 3. Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условията и редът на позоваване се определят от държавите-членки.	**Действащ НПК** **ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ** **§ 1а.** (Нов – ДВ, бр. 7 от 2019 г.) (2) (Нова – ДВ, бр. 18 от 2024 г.) Кодексът въвежда изискванията на Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ, L 142/1 от 1 юни 2012 г.).	**Пълно**

Член 12 **Доклад** До 2 юни 2015 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите-членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, придружен, ако е необходимо, от законодателни предложения.		**Не подлежи на въвеждане**
Член 13 **Влизане в сила** Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз.*		**Не подлежи на въвеждане** **Не подлежи на въвеждане**
Член 14 **Адресати**		

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договорите.		

Съгласували:

Елена Дойчева, директор на дирекция „МПСЕВ“

Мирена Ценова, началник на отдел „СНПВ“, дирекция „МПСЕВ“

Изготвил:

Катя Панова, държавен експерт в дирекция „МПСЕВ“, МП